

mesec krajinske arhitekture

april 2012

MKA 2012 – predavanja

prof. dr. Davorin Gazvoda:

NEKAJ ZNAČILNOSTI SODOBNEGA KRAJINSKEGA OBLIKOVANJA,

ZAPS, 5. april 2012

Zadnjih dvajset let uspešnega gospodarskega razvoja pred izbruhom svetovne krize je vplivalo tudi na oblikovanje odprtega prostora. Krajinski arhitekti so v svojih delih skušali slediti senzacionalistični ali celo eksibicionistični arhitekturi, ki je nastajala v tem obdobju, z izrazito avtorskimi deli, ki pa so po svojih značilnostih v resnici bližje globalnim, včasih celo brezosebnim prostorskim rešitvam. Izrazit avtorski pristop namreč pogosto ne upošteva prostorskega konteksta in značilnosti krajine, v katerem nastaja nov oblikovan odprt prostor. Drug problem je, da se krajinski oblikovalci danes soočamo s problemom določanja programskih sklopov, ki se umeščajo v park in imajo za posledico specifično krajinsko zgradbo in z njo povezane oblikovalske značilnosti. Brez ustreznega programa so sodobne prostorske rešitve pogosto napolnjene s prostorskimi strukturami, ki niso izboljšava bivalnega okolja v mestih in so lahko tudi moteče v kulturni in naravni krajini, za katero so sicer značilni določeni tehnološki, predvsem pa naravni procesi. Pomanjkanje kritične presoje kakovosti krajinsko-oblikovalskih dosežkov vpliva na posnemanje nekaterih razvpitih projektov ne glede na njihovo smiselnost in dejansko ali pravo vrednost, še posebej, kadar se megalomanske rešitve skrivajo za vzdržnostnimi/trajnostnimi ali ekološkimi floskulami. Posebna pozornost bo namenjena najnovejšim kitajskim oblikovanim krajinam, ki v zadnjih nekaj letih vse bolj narekujejo trende krajinskega oblikovanja v svetovnem merilu, saj so mnoge nagrajene s svetovnimi, predvsem ameriškimi nagradami (npr. ASLA Awards). Svetovnemu dogajanju na rob bo postavljena slovenska realnost.

Predavanje je bilo organizirano tudi kot dodatno strokovno izobraževanje Zbornice za arhitekturo in prostor (ZAPS).

20
let

dr. Andreja Zapušek Černe in Andreja Albreht:
PROSTOR, DOSTOPEN TUDI SLEPIM IN SLABOVIDNIM,

ZAPS, 12. april 2012 in Kunigunda - Velenje, 13. april 2012

Premišljeno načrtovan javni odprti prostor je dostopen tudi slepim in slabovidnim uporabnikom. V državah, v katerih je izhodišče načrtovanja omogočanje dostopnosti javnega odprtega prostora vsem skupinam uporabnikom, torej tudi gibalno oviranim in uporabnikom s posebnimi potrebami, so že vrsto let v veljavi priporočila, smernice in določila, ki jih projektanti upoštevajo z namenom zagotavljanja prostora brez ovir. Nuja po oblikovanju tovrstnih smernic je izražena tudi v Sloveniji. Na predavanju bodo predstavljena izhodišča in primeri dobre prakse iz tujine, ki omogočajo boljšo dostopnost prostora tudi slepim in slabovidnim. Predstavljene bodo tudi težave, ki so nastale zaradi neupoštevanja raznolikosti potreb uporabnikov. Kot eno od izhodišč za pripravo smernic bodo predstavljene tudi izkušnje iz tujine. Podrobneje bo predstavljen projekt, ki je potekal v letu 2010 v Mariboru. Mestna občina Maribor je s pomočjo Evropskih skladov za regionalni razvoj v tem letu prevzela pobudo za prvo celostno dejavnost v zvezi z načrtovanjem javnega prostora brez ovir. Skupina strokovnjakov s predstavniki posameznih skupin invalidov, ki je sodelovala pri projektu, se je problema lotila celostno tako na področju projektnih rešitev (od teorije k praksi) kot tudi v pogledu vključitve in soočanja vseh skupin uporabnikov s posebnimi potrebami.

Predavanje je bilo organizirano tudi kot dodatno strokovno izobraževanje Zbornice za arhitekturo in prostor (ZAPS).

20
let

mag. Alenka Polutnik: JAPONSKI VRTOVI,

ZAPS, 17. april 2012

Divja in slikovita narava Japonskega otočja, neugodne vremenske razmere, izbruhi vulkanov in potresi so vzbujali strah in spoštovanje do narave in vplivali na razvoj religije, shintoizma, vere v nadnaravno moč posameznih naravnih pojavov in v naravna božanstva.

Za čaščenje naravnih božanstev so nastali sveti prostori, imenovani ivakura. Obredni prostor je vključeval velik kamen, skalo, ki je po verovanju imela sposobnost prenašanja vsega svetega iz Kozmosa na Zemljo. Tako urejena obredna ploskev je predstavljala prvo obliko urejanja krajine. V 6. stoletju pridejo na Japonsko Kitajci in Korejci in prinesejo vse dobrobiti njihove tedanje visoko razvite kulture in vero budizem.

Zgodovina Japonske se opisuje po obdobjih vladajočih družin in tako je zapisan tudi nastanek in razvoj vrtov. Najpomembnejši vrtovi so nastali v obdobju od 8. Do 17. stoletja.

Obdobje Heian

Leta 784 se prestolnica Japonske iz Nare preseli v mesto Heian, današnji Kyoto. Lokacijo mesta so načrtno poiskali po principih japonske geomantije, principih štirih kozmičnih živali s simbolnimi imeni.

Mesto je sodobno oblikovano s pravokotnim sistemom ulic, parcele so pravokotniki, različnih velikosti. Principi štirih živali veljajo tudi za urejanje vsake parcele.

Posest aristokracije sestoji iz objektov in vrta. Kot kontrast pravokotno zasnovanih objektov, jang princip, je bil vrt zasnovan v mehkih organskih oblikah, kot jin princip. Bistveni element vrta postane ribnik, številne oblike vode, vijugave poti, paviljoni, mostički. Japonski vrt v celotni zgodovini razvoja ne pozna simetrije, niti pogledov v osi poti. Z nobene točke poti vrt ni nikoli viden v celoti.

Za vrt je bilo potrebno imeti načrt ureditve in načrt vzdrževanja. Gradnjo vrta so nadzirali uradniki ministrstva.

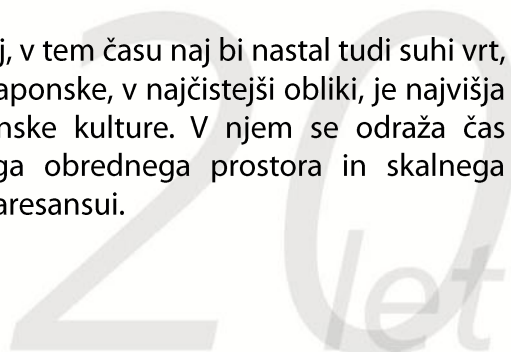
V 11. stoletju je zapisano najstarejše besedilo o ustvarjanju vrtov, imenovano Sakuteiki. To je prvi sistematični zapis o navodilih za urejanje vrtov, ki se pri urejanju tradicionalnih vrtov uporabljajo še danes. Sakuteiki določa da sta pomen in oblika neizogibno povezana.

Obdobje Kamakura, Muromachi in Monoyama (od 1185 do 1600)

To je obdobje šogunov in samurajev, umetnosti, čajnih obredov, slikarstva poezije, čajnih vrtov, vrtov za sprehajanje, majhnih zasebnih vrtov. Obdobje je znano po zen budizmu in suhem vrtnu, karesansui, ki odseva merila zen menihov in samurajev.

TEMPELJ RYOANJI, Kyoto

Prvotna posest se leta 1450 spremeni v budistični tempelj, v tem času naj bi nastal tudi suhi vrt, karesansui. Suhi vrt je najlepši predstavnik suhega vrta Japonske, v najčistejši obliki, je najvišja oblika tehnike in mojstrsko delo zen umetnosti japonske kulture. V njem se odraža čas stoletnega razvoja vrtov, od iwake, prvega peščenega obrednega prostora in skalnega domovanja duhov, do peščenega prostora suhega vrta, karesansui.

KINKAKUJI, TEMPELJ ZLATEGA PAVILJONA, Kyoto

Prvotno je zemljišče urejeno kot posest aristokrata, leta 1394 je zemljišče prevzel upokojeni šogun in uredil s vilo z vrtom, ki naj bi bila podoba budističnega raja.

Tempelj je slikovito postavljen na rob brežine ribnika in se delno razprostira čez vodno gladino tako, da se zlata fasada paviljona zrcali na vodni gladini. Lokacija paviljona med vodo in kopnim napeljuje na simbolno povezavo med zemljo in nebom. V ribniku rastejo lotusi, simbolna rastlina budizma, cvet resnice, ki izraste iz blata v zemeljski svet. Z osredotočanjem pogleda na kamnite otoke, porasle z borovci, lahko razberemo lik žerjava in želve, lika, ki simbolizirata večno življenje.

Obdobje Edo (od 1600 do 1868)

V tem času nastanejo večji sprehajalni vrtovi.

VRT KENROKUEN, Kanazava

Vrt se nahaja v mestu Kanazawa. Začetki oblikovanja vrta segajo v obdobje Edo, vrt je ocenjen kot najlepši vrt na Japonskem.

Ime Kenrokuen se prevede kot "vrt šestih odličnosti". Značilnosti teh odličnosti so v skladu s starodavno kitajsko modrostjo o vrtovih razvrščene v tradicionalne komplementarne, jin - jang pare: prostranost in zaprtost, notranjost in zunanost, umetnost oblikovanja in narava.

VRT KORAKUEN, Okayama

Vrt se uvršča med tri najlepše vrtove Vrt je sestavni del gradu Okayama. Zaradi poti, ki se vije po parku, njegove celote ni mogoče videti in zaobjeti z enim pogledom.

VRT SHUKKEIEN, Hiroshima

Vrt je s pešpotmi, majhnim ribnikom, otoki, riževim poljem, bambusovim gajem, nasadi sliv in češenj. Zaradi razgibanosti reliefa vrta, nenehno spreminjajočih scen, pestrosti ambientov, sprehajalec doživlja vrt večji, kot v je resnici.

Japonski vrt v Mozirskem gaju.

Kako napraviti japonski vrt v Sloveniji? Vrt, ki je po svojem oblikovanju rezultat večstoletnega razvoja filozofskih, religioznih in kulturnih smeri in bistveno drugačen od našega okolja?

Predavanje je bilo organizirano tudi kot dodatno strokovno izobraževanje Zbornice za arhitekturo in prostor (ZAPS).